

Proliferen els exèrcits privats arreu del món

El retorn dels 'senyors de la guerra'

Diversos països del Tercer Món es veuen afectats per una plaga internacional tan terrible com el tràfic d'armes o de drogues: els petits –però sanguinaris– grups armats al servei dels interessos d'un líder local.

Els temps posteriors a la fi del món bipolar han portat una proliferació dels *senyors de la guerra*. El més conegut en l'escena internacional és el general somali Aidid, pel qual les Nacions Unides ofereixen una recompensa de 25.000 dòlars (uns 3.350.000 pessetes) a qui en faciliti la captura. Aquest és un fet sense precedents, com ho és que un senyor de la guerra desafii l'organització internacional matant-li 24 soldats.

La descomposició de l'estat somali ha donat pas al sorgiment d'un seguit de *senyors de la guerra* que fonamenten el seu poder sobre un tros de territori amb el suport de bandes armades. La fidelitat d'aquestes bandes al líder és de caire tribal o clànic (agrupaments o aliances de tribus). El cap guerrer garanteix als seus homes aliment, saqueig i droga (*kat*).

La crueltat d'aquests líders envers el seu poble és infinita i són responsables de la mort de desenes o centenars de milers de persones per fam i guerra. Sols els importa assentar fermament el seu poder en competició amb el dels veïns. El general Aidid és un d'aquests, però no l'únic. El seu protagonisme deriva del fet que domina una part de la capital, Mogadisho, on operen les tropes de l'ONU que miren de pal·liar els desastres humans provocats per la desaparició de l'estat somali i l'aparició dels *senyors de la guerra*.

LIBÈRIA, TXAD, ANGOLA

Un altre cas de destrucció de l'estat és Libèria. També aquí han sorgit caps guerrers recolzats en estructures tribals, i també la fam i la guerra hi han causat i hi causen desenes de milers de víctimes. El més destacat dels *senyors de la guerra* liberians és Charles Taylor, que domina una gran part del país i que assenta el seu poder en la fidelitat de dues ètnies o grups tribals i en el subministrament d'armes de

Libia. S'enfronta a una coalició de forces internacionals enviada per la CEDEAO (Comunitat Econòmica dels Estats d'Àfrica Occidental), dirigida per Nigèria. Les tropes oest-africanes dominen la capital, Monròvia.

El fet que les forces d'intervenció a Libèria siguin exclusivament africanes i no hi apareguin ni nord-americans ni europeus, situa aquest conflicte, semblant al somali, en un segon o tercer terme de l'atenció de l'opinió pública internacional.

Un cas diferent és el del Txad. Aquí l'estat, subvencionat per França, no s'ha desfet, però aquests últims anys ha estat presidit per diferents *senyors de la guerra*. Són les tribus del nord i del centre del país que lluiten entre si pel poder. Els líders de diverses tribus s'hi han succeït com a presidents, sempre després de derrotar el cap d'estat anterior i la seva tribu. L'actual president va arribar al poder quan les seves tropes (dos grups tribals aliats) hagueren guanyat una batalla a les forces governamentals del president Habre, que de fet eren els homes armats del seu grup tribal. El cap d'estat derrotat va fugir de la capital, N'Djamena, i el cos diplomàtic va quedar sorprès en veure entrar a la ciutat el nou president al capdavant d'una columna militar que no arribava a un miler d'homes armats.

A Angola es diu que hi ha una guerra civil, però seria més acostat a la realitat dir que hi ha un conflicte de caire tribal perquè el líder de la guerrilla UNITA (Unió Nacional per la Independència Total d'Angola), Jonas Savimbi –un *senyor de la guerra* que de primer fou maoista, després aliat del règim racista sud-africà i ara va pel seu compte–, té el suport d'una de les principals ètnies del país.

Si passem al continent asiàtic, tenim el cas de Birmània, on des de fa molts anys el traficant d'opi Khun Sa va constituir el seu propi exèrcit per protegir el cultiu i les rutes del producte. Aquest *senyor de la*

guerra domina una àrea fronterera situada entre Birmània i Tailàndia i té acords amb autoritats d'ambdues bandes a base de subornar alts funcionaris.

També és força conegut el cas de l'Afganistan. Actualment no hi ha un estat afganès, sinó tres, com a mínim. El nord i centre del país estan en mans de la coalició dels grups armats uzbeks, dirigits pel general Dostam, i tatgiks, el dirigent més famós dels quals és el comandant Massud. L'oest del país és controlat pels grups armats dels hazaras i el sud és domini dels paixtuns.

Al Tadjikistan, que hi termeneja, un dels clans del sud va fer-se seu el poder mercès a l'ajut armat de Rússia i l'Uzbekistan. Els islamistes van ser foragitats de la capital, Dusambé. Els dos líders dels vencedors van barallar-se a trets i es van matar l'un a l'altre i ara governa un altre membre del clan dominant. El *senyor de la guerra* que ara és president, amb suport de tropes russes, planta cara a una guerrilla islamista, d'arrels clàniques, que compta amb l'ajut de grups armats tadjiks de l'Afganistan.

EL FOCUS DEL CAUCAS

Un altre escenari de proliferació de conflictes i líders guerrers és el Caucas. Els armenis lluiten contra els àzeris per l'Alt Karabakh, els àzeris es barallen entre si, els georgians batallen amb els abkhazos i la zona és farcida de mercenaris i voluntaris armats caucàsics i no caucàsics.

A Geòrgia no hi ha un exèrcit que lluiti contra els independentistes abkhazos sinó tres formacions militars que guerregen unides, però sense integrar-se. Són els exèrcits particulars de l'ex-ministre de Defensa Tengviz Kitovani, el de Ioseliani i el format pels partidaris del deposat president Gamsakhurdia. Enfront hi ha uns pocs milers d'abkhazos reforçats per milers de voluntaris turcs (descendents d'emigrants abkhazos), cosacs russos i de po-

Farrah Aidid domina una part de Mogadisho i és un dels causants de la guerra civil somali.

EFF

bles nord-caucàsics com els txetxens, kabards i txerquessos.

Abans de la guerra amb els abkhazos, iniciada en 1992, les formacions militars georgianes havien batallat contra els ossets del sud i, quan no es respectaven els alto-el-foc pactats pel president georgià, Eduard Xevardnadze, aquest havia de reconèixer públicament que no dominava les forces dirigides pels *senyors de la guerra* esmentats.

A Azerbaidjan un coronel, que és un ric empresari tèxtil de l'oest del país, va revoltar-se fa unes setmanes contra el president Eltxibeï i amb el seu propi exèrcit va aconseguir de fer-lo fora del poder. Actualment el cap d'estat, Guedar Aliev, és un ex-comunista protegit de Brèjnev

que s'havia fet fort en el seu feu de Nakhítxevan, una porció autònoma del territori àzeri. I el coronel que s'havia revoltat és primer ministre i ministre de Defensa.

En el conflicte de l'Alt Karabakh que enfronta armenis i àzeris des de fa anys, també hi trobem personatges que fan la guerra pel seu compte. Així l'acord d'alto-el-foc negociat per Armènia i Azerbaidjan sota patrocini internacional no va poder entrar en vigor en la data prevista perquè unitats militars armènies del territori en disputa van negar-se a acceptar-lo.

L'ÀREA DELS Balcans

En l'escenari europeu també tenim se-

nyors de la guerra als Balcans. A Croàcia el president Franjo Tudjman s'ha vist obligat a desmantellar un exèrcit paral·lel a l'oficial, el del Partit Croat del Dret, d'extrema dreta ultranacionalista, dirigit per Dobroslav Paraga. Les unitats paramilitars d'aquest partit van intervenir amb personalitat pròpia en la guerra contra sèrbia i en la guerra de Bòsnia. Actualment aquestes forces han estat desarmades i els líders del partit, jutjats.

A Sèrbia també han sorgit un seguit de líders guerrers que han format les seves milícies en lluita contra Croàcia i ara contra Bòsnia. Els més coneguts són el comandant Arkan, diputat al Parlament iugoslau, i el dirigent del Partit Radical, d'extrema dreta ultranacionalista, Boris Seselj. Aquesta formació política és la segona en nombre d'escons dins el Parlament iugoslau, format per Sèrbia i Montenegro, i dóna suport al govern neocomunista del president serbi Milosevic.

Les milícies d'Arkan i Seselj van intervenir en la guerra contra Croàcia al cantó de les milícies sèrbies locals i l'exèrcit iugoslau. No fa gaire els homes d'Arkan ajudaven les milícies sèrbies de la Krajina croata a deturar l'ofensiva de l'exèrcit croat que els va permetre de recuperar l'estratègic pont de Maslenica. Actualment aquestes milícies lluiten a Bòsnia. Són independents de l'exèrcit serbi, però hi actuen coordinadament i en reben armes i vitualles. En una guerra, sempre resulta més còmode de responsabilitzar de determinades barbaritats, que fereixen la bona consciència del món occidental, unes milícies suposadament descontrolades que no pas un exèrcit regular, que se suposa respectable.

Aquest breu repàs d'alguns conflictes ens mostra que el cas del general somali Aidid no és pas aïllat, sinó que assistim a una multiplicació de *senyors de la guerra* que se senten amos de persones i territoris i que fan la seva lliure voluntat sense importar-los les conseqüències en vides humanes i destruccions. Estem doncs davant una plaga internacional tan perniciosa com el tràfic de drogues o d'armes o el d'esclaus. Correspon als organismes internacionals, i en primer lloc a les Nacions Unides, la responsabilitat d'elaborar una política que serveixi de contenció a aquesta proliferació i que disposi dels elements necessaris per a eliminar aquesta plaga. En depèn la vida de milions de persones.

Antoni Reig